

Metodologija znanstveno- istraživačkog rada

Uvod u metodologiju znanstveno-istraživačkog
rada

Effectus

Stremi visinama.

Dr.sc. Višnja Jurić

Sadržaj

- 1. Uvod u metodologiju znanstveno-istraživačkog rada**
- 2. Definiranje pojma i svrhe (cilja) pisanja rada**
- 3. Odabir teme rada i mentora**
- 4. Postupak prijave teme rada**

Pojam metodologije

Metodologija dolazi od grč. „methodos“ = put, način + „logos“ = riječ, govor, znanost o metodama znanstvenog rada, istraživanja.

Metodologija je znanost o metodama znanstvenog istraživanja te znanstvena disciplina u kojoj se kritički ispituju i eksplicitno izlažu različite opće i posebne znanstvene metode (Zelenika 1998).

Metoda, općenito, označava planski postupak ispitivanja i istraživanja neke pojave, odnosno način rada za ostvarivanje nekog cilja.

Metoda u znanosti znači način istraživanja i izlaganja predmeta koji znanost istražuje.

Cilj metodologije

- Metodologija je kostur znanosti, ona obuhvaća sustav pravila na temelju kojih se provode istraživački postupci, izgrađuju teorije i obavlja njihova provjera.
- Empirijska građa što je prikupljamo vrijedna je samo ako smo do nje došli slijedeći metodologijom zacrtane, odnosno znanstveno prihvaćene postupke. Svaki drugi način dolaženja do podataka **znanstveno je bezvrijedan**.
- Metodologija nije samo to, ona je i mnogo više od putokaza koji upućuje na to kako prikupljati podatke.

Cilj metodologije

- Cilj metodologije je opis i analiza temeljnih metoda što se koriste u različitim znanstvenim disciplinama, upoznavanje s njihovim prednostima i ograničenjima, pretpostavkama na kojima počivaju i mogućim ishodima njihove uporabe.
- U najširem smislu, metodologija nam pomaže da shvatimo, ne produkte znanstvenog istraživanja već **postupke** dolaženja do njih.

Metode u znanstvenoistraživačkom radu

Metode u znanstvenoistraživačkom radu:

- 1) induktivna i deduktivna
- 2) metoda analize i sinteze
- 3) metoda apstrakcije i konkretizacije
- 4) metoda generalizacije i specijalizacije
- 5) dokazivanja i opovrgavanja
- 6) metoda klasifikacije
- 7) metoda deskripcije
- 8) metoda kompilacije
- 9) komparativna metoda
- 10) statistička metoda
- 11) matematička metoda
- 12) metoda modeliranja

Faze istraživanja

- 1) Određenje područja i definiranje teme rada
- 2) Prikupljanje literature/ razvoj teorijskog okvira
- 3) Definiranje ciljeva i istraživačkih pitanja
- 4) Oblikovanje hipoteza i odabir metodologije
- 5) Prikupljanje i obrada podataka

Definiranje teme rada- postavljanje istraživačkog pitanja

Jedan od najizazovnijih aspekata istraživačkog procesa je identificiranje “istraživačkog problema”.

Istraživački problemi su specifične teme zbog kojih se provodi istraživanje, npr.:

Pravni okvir financijskih institucija

Instrumenti osiguranja tražbina

Utjecaj ličnosti na motivaciju zaposlenika

Istraživački problem/pitanje

- Problem koji se ne može riješiti “običnim” učenjem, ni studiranjem.
- Uočavanje problema kog treba istražiti je najatraktivniji posao u ukupnom istraživanju.
- Izbor predmeta istraživanja obuhvaća traženje znanstvenih informacija, neophodnih za formuliranje predmeta istraživanja.
- Formuliranje predmeta istraživanja.

Praktična pitanja kod postavljanja istraživačkog problema

Istraživačke probleme najčešće formuliramo u uvodu istraživačkog izvještaja u obliku jedne rečenice ili par rečenica;

Razlikuje se od teme istraživanja:

- Tema istraživanja: širi pojam, odnosi se na opću temu, npr. instrumenti osiguranja tražbina;
- Istraživački problem: specifičniji, uži pojam, odnosi se na konkretan aspekt te opće teme, npr.

Instrumenti osiguranja tražbina u trgovačkim ugovorima

Načini odabira teme rada

1. Izbor tema predloženih od strane nositelja predmeta.
2. Student može sam osmisliti temu rada i predložiti je mentoru koji potvrđuje prijedlog teme ukoliko je tema u skladu s nastavnim sadržajem kolegija iz kog tema proizlazi.
3. Student odredi uže područje iz nastavnog sadržaja određenog predmeta i u suradnji s mentorom definira temu.
4. Tema rada treba održavati interes studenta da proširi svoje znanje iz područja koje ga istinski zanima i/ili mu može pomoći u poslu koji obavlja, odnosno želi obavljati u budućnosti.

1. Primjer predmeta istraživanja

Utjecaj stilova vođenja na zadovoljstvo zaposlenih radnim mjestom.

Definiranje predmeta istraživanja

- Da li i na koji način stil vođenja utječe na zadovoljstvo zaposlenika radnim mjestom?
- Utječe li stil vođenja menadžmenta na zadovoljstvo zaposlenika radnim mjestom?
- Koje su osnovne karakteristike pojedinih stilova vođenja?
- Koji su faktori zadovoljstva zaposlenika radnim mjestom?

2. Primjer predmeta istraživanja

UTJECAJ PERCIPIRANE KVALITETE USLUGE NA LOJALNOST KUPACA NA TRŽIŠTU MALOPRODAJE

- Definiranje predmeta istraživanja
- Kako stvarati i upravljati lojalnošću kupaca na tržištu maloprodaje u ovisnosti o percipiranoj kvaliteti usluge?
- Koliko je kupcima na tržištu maloprodaje važna kvaliteta pružene usluge?
- Koje dimenzije kvalitete usluge kupci smatraju najvažnijima na tržištu maloprodaje?

Naslov

- Utječe li percipirana kvaliteta usluge na stvaranje lojalnosti kupaca na tržištu maloprodaje?
- Utječu li pojedine dimenzije kvalitete usluge istim intenzitetom na sve manifestne forme i razine lojalnosti kupaca na tržištu maloprodaje?
- Na koje manifestne forme i razine lojalnosti kupaca utječu pojedine dimenzije kvalitete usluge više, a na koje manje?

Odabir i uloga mentora

- Osobu mentora treba izabrati pravovremeno vodeći računa da je riječ o stručnjaku iz područja koje vas zanima.
- Uloga mentora je voditi studenta kroz cijeli postupak izrade rada, a osobito:
 - pomoći studentu kod oblikovanja naslova i definiranja zadatka rada
 - uputiti studenta na relevantnu i recentnu literaturu
 - dati mišljenje, prijedloge, komentare i pojašnjenja
 - održavati konzultacije sa studentom po potrebi

Prijava diplomskog rada

- Obrasci mentorove suglasnosti, prijave i obrazloženje teme diplomskog rada sa zahtjevom za odobrenje i potvrdom o prihvaćanju teme nalaze se na internetskoj stranici Effectusa.
- Obrazac OB52- mentorova suglasnost s prijavom teme i zadatkom diplomskog rada.
- O prijavi teme s obrazloženim zadatkom diplomskog rada odlučuje Odbor za specijalističke diplomske radove.

OB52

- Kod opisa zadatka koristite sljedeće glagole:
- *Analizirati*
- *Opisati*
- *Obrazložiti*
- *Prikazati*
- *Pojasniti*
- *Usporediti*
- *Istražiti, ispitati*

Određivanje ciljeva istraživanja

- **Cilj** = rasvjetljavanje konkretnog problema, pronalaženje odgovora na ono što je definirano kao nepoznato.
- Vrste ciljeva znanstvenog istraživanja:
- **Pragmatični** (korisni u praksi - društveni) = ciljevi koji upućuju na koristi koje iz istraživanja mogu prosteći.
- Oni markiraju potencijalne korisnike rezultata istraživanja kako se oni mogu koristiti rezultatima istraživanja.
- **Znanstveni** (spoznajni – korisni za teoriju) = određuju razinu spoznaje do koje u procesu istraživanja treba doći.

Ciljevi istraživanja (primjer)

- Primjer 1: Istraživanje: „*Utjecaj stilova vodstva na zadovoljstvo zaposlenika radnim mjestom*“
- Ciljevi istraživanja (**UTVRDITI, DOKAZATI...**)
 - Utvrditi da li postoji uzročno-posljedična veza između stila vodstva i zadovoljstva zaposlenika radnim mjestom;
 - Utvrditi koji su elementi stila vodstva determinirajući faktori zadovoljstva zaposlenika radnim mjestom;
 - Istražiti i utvrditi koji stil vodstva prevladava u poduzećima u RH;

Postavljanje hipoteza

- Izraz hipoteza je kovanica grčkih riječi **hipo** – ispod i **thesis** što znači ideja čime bi doslovni prijevod riječi hipoteza bio podloga ideje ili podloga rješenja.
- Hipoteza je svojevrsni misaoni odgovor o problemu istraživanja, manje ili više vjerojatnu pretpostavku da postoji neka pojava kao uzrok ili kao posljedica neke druge pojave
- Pretpostavke koje istraživač radi o očekivanim odnosima među varijablama – naše predviđanje postoji li, koliko snažna i kojem smjeru povezanost među dvije varijable.
- Testiranje hipoteza uključuje statističke procedure u kojima istraživač nalazi objašnjenja o populaciji na osnovu uzorka.

- Elementi koje mora posjedovati jedna hipoteza da bi zadovoljila kriterij valjanosti:
- mora predstavljati logički i posebno znanstveno teorijski utemeljenu pretpostavku
- mora se odnositi na predmet istraživanja
- ne smije biti preširoka, tj. mora biti dovoljno konkretna i pregledno specificirana
- pojmovno-jezično mora biti potpuno jasna i precizno formulirana

Primjeri hipoteza

- Članstvo RH u CEFTA-i za posljedicu ima ubrzani gospodarski razvoj zemlje.
- Percipirana kvaliteta usluge pozitivno utječe na lojalnost kupaca na tržištu maloprodaje.
- Korištenja upravljačkog informacijskog sustava utječe na efikasnost poslovanja poduzeća .
- Decentralizirano fiskalno upravljanje utječe na stupanj zadovoljavanja javnih potreba lokalne zajednice.

- Istraživanje: „Utjecaj stilova vođenja na zadovoljstvo zaposlenika radnim mjestom“
- *Hipoteza:* Stil vodstva menadžera u poduzećima utječe na zadovoljstvo zaposlenika radnim mjestom.
- Postavite jednu hipotezu vezano za temu vašeg rada!

VARIJABLA

- **VARIJABLA** = svaka veličina koja se može mijenjati i razlikovati u vremenu i prostoru, promjenljiva značajka neke pojave ili procesa o kojima se u hipotezi nešto tvrdi
- Prvi posao istraživača je identificirati takve značajke ili obilježja koja se odnose na istraživanu pojavu

PRIMJER VARIJABLI

- Primjer: „Odnos građana prema suživotu i toleranciji bitno određuje vrijednosna orijentacija medija prema tim kategorijama“.
- Dvije varijable:
 - odnos građana prema suživotu i toleranciji,
 - vrijednosna orijentacija medija prema suživotu i toleranciji

- Prethodna hipoteza drugačije formulirana: „Odnos građana prema suživotu i toleranciji bitno određuju vrijednosna orijentacija političkih elita i medija prema tim kategorijama“
- Tri varijable:
 - odnos građana prema suživotu i toleranciji
 - vrijednosna orijentacija političkih elita
 - vrijednosna orijentacija medija

ULOGA I PONAŠANJE VARIJABLI U JEDNOJ DRUŠTVENOJ POJAVI ILI PROCESU JE RAZLIČITA:

- jedna (ili više) od njih se uvijek javlja u formi „uzroka“ = nezavisna varijabla
- druga (ili druge) kao „posljedica“ određene dinamike promatrane društvene pojave ili procesa = zavisna varijabla

Primjer klasifikacije varijabli

- Istraživanje: „Utjecaj stilova vodstva na zadovoljstvo zaposlenika radnim mjestom“
- Hipoteza: Stil vodstva menadžera u poduzećima utječe na zadovoljstvo zaposlenika radnim mjestom
- **Nezavisna (uzročna) varijabla** - stil vodstva menadžera
- **Zavisna (posljedična) varijabla** - zadovoljstvo zaposlenika radnim mjestom

KLASIFICIRANJE VARIJABLI-VJEŽBA

- Klasificirajte varijable u sljedećim hipotezama:
- Članstvo RH u CEFTA-i za posljedicu ima ubrzani gospodarski razvoj zemlje.
- Percipirana kvaliteta usluge pozitivno utječe na lojalnost kupaca na tržištu maloprodaje.
- Korištenja upravljačkog informacijskog sustava utječe na efikasnost poslovanja poduzeća.
- Decentralizirano fiskalno upravljanje utječe na stupanj zadovoljavanja javnih potreba lokalne zajednice.

Hvala na pažnji!

Effectus
Stremi visinama.